

יומא דף יח

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף נו עמוד א

ובשאר ימות השנה - הנכנס נוטל שש והיוצא נוטל שש. רבי יהודה אומר: הנכנס נוטל שבע, והיוצא נוטל חמש. והני תרתי מאי עבידתייהו? - אמר רבי יצחק: בשכר הגפת דלתות.

שאלה: ומאי ארבע או חמש?

תשובה 1:

לרבי יהודה דאמר נכנס נוטל שבע, שתים בשכר הגפת דלתות, ויוצא נוטל חמש	לרבנן, דאמרי: נכנס נוטל שש, ויוצא נוטל שש ושכר הגפת דלתות לא
מעשר בעי מיפלג, בציר חדא מפלגא - ושקיל ארבע	משתים עשרה בעי מיפלג, בציר חדא מפלגא - חמש שקיל

תשובה 2: רבא אמר: כולה רבי היא, וסבר לה כרבי יהודה.

קושי: ואלא מאי ארבע? הא חמש בעי למשקל!

תירוץ: לא קשיא; הא - דאיכא משמר המתעכב, הא דליכא משמר המתעכב. אי איכא משמר המתעכב - משמנה בעי למפלג ושקיל ארבע. אי ליכא משמר המתעכב מעשר בעי למפלג ושקיל חמש.

קושי: אי הכי מאי רבי אומר לעולם חמש?

תירוץ: קשיא.

מסרו לו זקנים מזקני בית דין, וקורין לפניו בסדר היום, ואומרים לו: אישי כהן גדול! קרא אתה בפוך, שמא שכחת או שמא לא למדת.

קושי: בשלמא שמא שכח - לחיי, אלא שמא לא למד - מי מוקמינן כי האי גוונא? והתניא: (ויקרא כא)

והכהן הגדול מאחיו אשר יצק על ראשו טהרה - שיהא גדול מאחיו בכח, בנוי, בחכמה, ובעושר.

אחרים אומרים: מנין שאם אין לו שאחיו הכהנים מגדלין אותו - תלמוד לומר והכהן הגדול מאחיו גדלהו משל אחיו.

תירוץ: אמר רב יוסף: לא קשיא; כאן - במקדש ראשון, כאן - במקדש שני. דאמר רב אסי: תרקבא דדינרי עיילא ליה מרתא בת בייתוס לינאי מלכא על דאוקמיה ליהושע בן גמלא בכהני רברבי.

ערב יום כפורים שחרית מעמידין אותו בשער מזרח, ומעבירין לפניו פרים ואלים וכבשים כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה.

הוספה למשנה מברייתא: תנא: אף השעירים.

קושי על המשנה: ותנא דידן, מאי טעמא לא תנא שעירים?

תירוץ: כיון דעל חטא קא אתו - חלשא דעתיה.

קושי: אי הכי פר נמי על חטא הוא דאתי!

תירוץ: פר, כיון דעליו ועל אחיו הכהנים הוא דאתי - באחיו הכהנים אי איכא איניש

דאית ביה מילתא - מידע ידע ליה, ומהדר ליה בתשובה. בכולהו ישראל - לא ידע.

תירוץ לתירוץ: אמר רבינא; היינו דאמרי אינשי: אי בר אחתיך דיילא הוי, חזי,

בשוקא קמיה לא תחליף.

פירוש מאירי - ופירשו בו שיהא מפקפק שלא יקובל תפלתו ולי נראה שהוא רומז אל אמונה כוזבת

שהיו רבים נכשלים בה בימי בית שני והיו מתיראין שמא יחלש שכלו ויחטא עיונו בראותו השעיר:

כל שבעת הימים לא היו מונעין ממנו מאכל ומשתה, ערב יום הכפורים עם חשיכה לא היו מניחין אותו

לאכול הרבה, מפני שהמאכל מביא את השינה.

הבאת ברייתות בנושא:

1. תניא, רבי יהודה בן נקוסא אומר: מאכילין אותו סלתות וביצים כדי למסמסו. אמרו לו: כל שכן שאתה מביאו לידי חימום.

2. תניא, סומכוס אמר משום רבי מאיר: אין מאכילין אותו לא אב"י, ואמרי לה לא אבב"י, ויש אומרים אף לא יין לבן. לא אב"י - לא אתרוג ולא ביצים ולא יין ישן. ואמרי לה לא אבב"י - לא אתרוג ולא ביצים ולא בשר שמן ולא יין ישן. ויש אומרים: אף לא יין לבן, מפני שהיין לבן מביא את האדם לידי טומאה.

3. תנו רבנן: זב תולין לו במאכל, וכל מיני מאכל. אלעזר בן פנחס אומר משום רבי יהודה בן בתירא: אין מאכילין אותו לא חגב"י ולא גב"ס, ולא כל דברים המביאין לידי טומאה. לא חגב"י - לא חלב ולא גבינה ולא ביצה ולא יין, ולא גב"ס - מי גריסין של פול, ובשר שמן, ומרייס. ולא כל דברים המביאין לידי טומאה לאתויי מאי? - לאתויי הא דתנו רבנן: חמשה דברים מביאים את האדם לידי טומאה, ואלו הן: השום. והשחלים, וחלגלוגות, והביצים, והגרגיר.

הרחבות בעניין הגרגיר: (מלכים ב ד) ויבא אחא אז השקה זקוק ארת, תנא משמיה דרבי מאיר: זה גרגיר.

אמר רבי יוחנן: למה נקרא שמן אורות - שמאירות את העינים.
אמר רב הונא: המוצא גרגיר אם יכול לאכלו - אוכלו, ואם לאו - מעבירו על גבי עיניו.
אמר רב פפא: בגרגירא מצרנאה.
עוד מצבים שיש להימנע מלהיטמא בטומאת קרי: אמר רב גידל אמר רב: אכסנאי לא יאכל ביצים,

ולא יישן בטליתו של בעל הבית.
רב כי מקלע לדרשיש מכריז: מאן הויא ליומא.
רב נחמן כד מקלע לשכנציב מכריז: מאן הויא ליומא.
קושי על סיפורים אלו: והתניא, רבי אליעזר בן יעקב אומר: לא ישא אדם אשה במדינה זו, וילך וישא אשה במדינה אחרת, שמא יזדווגו זה אצל זה, ונמצא אח נושא אחותו (ואב נושא בתו) וממלא כל העולם כולו ממזרות, ועל זה נאמר וטאא הארץ טאה!

תירוץ: אמרי: רבנן קלא אית להו.
עוד קושי: והאמר רבא: תבעוה להנשא ונתפיסה - צריכה לישב שבעה נקיים!
תירוץ 1: רבנן אודועי הוו מודעו להו, מקדם הוו מקדמי ומשדרי שלוחא.
תירוץ 2: יחודי הוו מיחדי להו, לפי שאינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו.